

Školní program environmentální výchovy

1. O naší škole

Charakteristika školy

Gymnázium v Jateční ulici bylo založeno v roce 1954 a je tak nejstarším gymnáziem ve městě. Současným zřizovatelem gymnázia je od roku 2002 Ústecký kraj a již v roce 2004 zahájil jeho rekonstrukci spojenou s dostavbou. Po ukončení stavebních prací v roce 2016 tak škola získala prostorný a funkční areál s moderním vybavením a rozsáhlým zázemím.

Pozemek školy se nachází při okraji katastrálního území Klíše. V blízkosti se nachází sportovní areál s bazénem, lesní porost na Střížovickém vrchu a v dochozí vzdálenosti je katedra biologie PŘF UJEP s naučným botanickým parkem. Směrem na jihozápad je průmyslová zóna a také začíná část města se sociálně vyloučenou lokalitou.

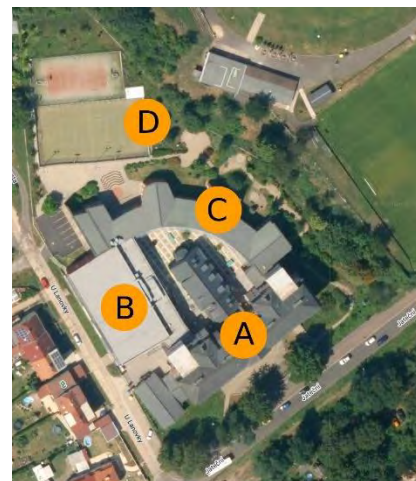
Obrázek č. 1: letecký snímek školy a jejího okolí

Zdroj: Gymnázium. Online. Dostupné z: <https://en.mapy.cz/letecka?x=14.0116004&y=50.6652381&z=17>. [cit. 2024-02-07].

Areál gymnázia je členěn do čtyř objektů:

- A – pětipodlažní budova s většinou tříd, kabinetů, aulou a knihovnou,
- B – objekt se sportovní halou, kuchyní a jídelnou,
- C – dvoupodlažní budova s osmi třídami a odpovídajícím zázemím,
- D – venkovní prostory se dvěma hřišti, školní zahradou s naučnou stezkou.

Obrázek č. 2: popis areálu gymnázia

Zaměření výuky

Gymnázia jsou všeobecně vzdělávací školy, které poskytují střední vzdělání s maturitní zkouškou. Hlavním cílem gymnázií je poskytovat kvalitní všeobecné vzdělání a adekvátní přípravu ke studiu na vysoké škole nebo vyšší odborné škole, na které odchází většina absolventů. Naše gymnázium vzdělává žáky v těchto oborech:

- čtyřleté gymnázium s kódem 79-41/K-41
- osmileté gymnázium s kódem 79-41/K-81

Materiální a technické podmínky školy

Učebny jsou vybaveny moderní digitální technikou (dataprojektory, interaktivní tabule a panely). Ve škole je šest učeben vybavených počítači pro žáky, k dispozici jsou i chromebooky a tablety. Škola má síťová tisková centra umožňující tisk a skenování dokumentů, je zde i jedna 3D tiskárna a další vybavení. Velkou výhodou pro výuku je pokrytí celého prostoru školy Wi-Fi.

Personální obsazení

Cílová kapacita školy je 720 žáků; v posledních letech se na gymnáziu vzdělává ve dvou oborech vzdělání kolem 680 žáků, působí 58 pedagogických a cca 20 nepedagogických pracovníků.

Vedení školy se skládá z paní ředitelky Mgr. Radky Brejchové a dvou zástupců. Na škole působí výchovná a kariérová poradkyně, primární preventistka, školní psycholožka, koordinátorka EVVO, koordinátorka IT a projektová manažerka.

2. Školní program EVVO

Školní koordinátor EVVO

Funkci školního koordinátora zastává Mgr. Pavla Matesová. Koordinátorka během své učitelské kariéry navštěvovala řadu školení od různých vzdělávacích center, př.:

- Klub ekologické výchovy (Specializační studium pro koordinátory EVVO),
- Tereza (Klima je příležitost nebo semináře o badatelsky orientované výuce) nebo
- SEVER, který pořádá ekologické konference v Litoměřicích s názvem KAPRADÍ.

Školní tým

Všichni vyučující mohou organizovat nebo se zapojit do aktivit s environmentální tematikou. Nejblíže to z podstaty obsahu vyučovacího předmětu mají učitelé: přírodopisu/biologie, výchovy k občanství / základů společenských věd a zeměpisu. Nedílnou součástí jsou také žáci školního ekotýmu a školního parlamentu.

Školní vzdělávací program a EV

Environmentální výchova je průřezovým tématem a ve Školním vzdělávacím programu (Na cestě k účelné škole) je její začlenění zpracováno na stranách č. 23-30. V novém RVP pro základní školy je k průřezovým tématům přistupováno jinak a environmentální výchova bude především součástí tématu "Udržitelné prostředí".

Analýza současného stavu

Tabulka č.1: SWOT analýza

silné stránky	slabé stránky
- o silný základ v přírodovědných předmětech - o zapojení do programu Ekoškola a řady dalších - o dostatečná publicita (webové stránky, Instagram, Facebook) o těchto aktivitách - o naučná stezka na školní zahradě - o blízkost Střížovického vrchu (listnatý les) - o ekologizace provozu školy - o sběrné nádoby na třídění papíru, plastu, hliníkových obalů a baterií na každé chodbě - o možnost dalšího vzdělávání v této oblasti pro všechny - o ochota vedení školy ke změnám - o řada aktivních kolegů ochotných zlepšit ŽP školy - o vysoká kvalita vzdělávání a úspěšnost žáků v maturitních zkouškách a přijímacích řízeních na vysoké školy	- o chybějící strategické dokumenty – plány EVVO - o malý prostor pro ekologii a environmentalistiku v ŠVP biologie - o aktualizace učiva = nedostatek specializovaných materiálů, školení - o nízká informovanost o možnosti spolupráce s externím prostředím - o přetíženost vyučujících a vedení školy - o tvorba aktivit „z povinnosti“ nebo neochota se environmentálním tématům věnovat - o malá motivace žáků při dodržování vnitřních pravidel (Školní řád apod.) - o okolí školy (okraj sociálně vyloučené lokality, nepořádek)
příležitosti	hrozby
- o finanční nástroje – dotace * - o spolupráce s nevládními organizacemi - o spolupráce s podniky (materiální, technické vybavení, exkurze) - o spolupráce s ostatními školami - o odborné semináře, přednášky, konference na toto téma - o zájem ze strany rodičů, učitelů, žáků - o zapojení žáků do dění ve škole a na školní zahradě - o otevření školní zahrady žákům, vybudování venkovní učebny - o optimalizace ŠVP	- o nedostatek finančních prostředků - o konkurence ze strany jiných škol v regionu - o zhoršená dopravní situace (zavření mostu přes Labe) - o zhoršující se poloha školy na okraji sociálně vyloučené lokality - o riziko epidemií, kybernetických útoků a jiných krizových situací, které by mohly narušit činnost školy - o škola jako měkký cíl násilných útoků

* např. dotační výzva „Rozvoj ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO) na území Ústeckého kraje“

Dlouhodobý plán EVVO

Dlouhodobé cíle a vize

- vést žáky k získání znalostí a dovedností týkajících se zákonitostí životního prostředí člověka v lokálním až globálním měřítku
- vytvářet širokou paletu podnětů, v nichž žáci mohou projevit svůj vztah k přírodě a učit se zodpovědnému jednání ke svému okolí
- působit na utváření životního stylu a hierarchie životních hodnot ve smyslu potřeb udržitelného rozvoje
- soustředit se na dlouhodobou a systematickou úpravu školní zahrady – místa využitelného k výuce přírodovědných předmětů a k realizaci projektových dnů
- zvážit účast v environmentálních projektech / zapojit se do nabízených projektů s environmentální tematikou
- efektivně využívat finanční prostředky (např. z dotací) k vytvoření vhodného prostředí pro výuku podporující environmentální výchovu v naší škole
- seznamovat širokou veřejnost s environmentálními aktivitami školy a podporovat účast veřejnosti na těchto aktivitách

Realizace environmentální výchovy na škole:

Výuka a mimoškolní činnost:

- environmentální témata jsou součástí výuky především v hodinách přírodopisu/biologie, zeměpisu, chemie, fyziky a výchovy k občanství / základů společenských věd
- zapojujeme se do dlouhodobých i krátkodobých projektů
- spolupracujeme s Univerzitou J. E. Purkyně a dalšími výchovně-vzdělávacími institucemi
- účastníme se olympiád a soutěží
- pořádáme ozdravné pobyty – sportovní kurz letní a zimní, adaptační pobyt, škola v přírodě
- slavíme Den Země projektovým dnem
- prezentujeme školu na veřejnosti: dny otevřených dveří, webové stránky školy, sociální sítě

Provoz školy:

- třídění a odvoz papíru, plastů, hliníkových obalů a vybitých baterií
- vytváření a udržování příjemného prostředí ve škole a jejím okolí (postupná přeměna školní zahrady v multifunkční prostor využitelný při environmentálně a jinak zaměřené výuce, projektových dnech i volnočasových aktivitách)
- průběžné vybavování odborných učeben a laboratoří biologie, fyziky a chemie
- šetření elektrickou energií, teplem, vodou a papírem; dekarbonizace školy
- udržování školní zahrady
- prohlubování vzdělanosti pedagogů i ostatních pracovníků školy

Zapojení do programů a dalších aktivit spojených s EVVO

1) Ekoškola

Program Ekoškola je největší mezinárodní vzdělávací program, jehož hlavním cílem je, aby žáci snižovali ekologický dopad školy a svého jednání na životní prostředí a zlepšili prostředí ve škole a jejím okolí. Postup práce je určen 7 kroky, které školu a její Ekotým provedou celým programem a zaručí naplnění kritérií pro získání ocenění.

Do programu jsme se zapojili v září 2022 a společně s kolegyní J. Černou zastáváme role koordinátorů. Ekotým tvoří žáci osmiletého i čtyřletého gymnázia a skládá se jak ze stálých členů, tak dalších dobrovolníků. Na jaře 2023 jsme získali mezinárodní certifikaci Bronzové cesty do roku 2026.

Obrázek č. 3: certifikát Bronzové cesty Ekoškoly

Zdroj: vlastní

Obrázek č. 4: ekotýmáci na exkurzi

Zdroj: vlastní

2) **DofE** (The Duke of Edinburgh's Award)

Celosvětový program osobního rozvoje pro mladé lidi ve věku od 14 do 24 let. Program vznikl v roce 1956 ve Spojeném Království a založil ho princ Philip, vévoda z Edinburghu. DofE je navržen tak, aby mladým lidem poskytl příležitosti k rozvoji jejich dovedností, sebevědomí a odpovědnosti prostřednictvím různých aktivit. V rámci DofE má řada našich “dofáků” zvoleny environmentální aktivity – úklid okolí svého bydliště, školy, pracují i na školní zahradě a její údržbě, někteří se zapojují třeba i do akcí Hnutí Brontosaurus nebo chodí pravidelně na úklidové akce pořádané ke Dni Země či Uklidme Česko. Hlavním vedoucím programu je Mgr. Neubauerová a je do něj zapojena řada kolegů.

3) **Uklidme Česko**

Uklidme Česko je dobrovolnická úklidová akce, která probíhá na území celé republiky a navazuje na mezinárodní World Cleanup Day. Jejím cílem je uklidit nelegálně vzniklé černé skládky a nepořádek. Škola se této celorepublikové akce účastní 2x ročně. Jednou se účastníme samostatně a po druhé pod záštitou DDM v Ústí nad Labem.

Obrázek č. 5: třída 2.C po úklidu okolí školy

Zdroj: Jitka Černá

Krátkodobý plán EVVO

- Vytvořit etický kodex,
- vytvořit pevný realizační tým, určit zodpovědnost za realizaci jednotlivých aktivit a
- vytvořit systém efektivní komunikace a spolupráce koordinátora s vedením školy,
- zvýšit počet žáků, kteří do školy dojíždějí na kole nebo chodí pěšky,
- zapojit žáky do údržby školní zahrady,
- zapojit žáky do dvou úklidových akcí v okolí školy (Ústí nad Labem) během jednoho školního roku,
- zefektivnit třídění odpadu ve škole a zorganizovat informační kampaň o recyklaci pro žáky i jejich rodiny,
- uspořádat alespoň dvě výukové exkurze do okolních zvláště chráněných území,
- uspořádat alespoň tři vzdělávací semináře nebo přednášky s odborníky na téma ochrany životního prostředí během školního roku,
- zorganizovat alespoň jednu akci se zaměřením na EVVO pro žáky, rodiče nebo veřejnost.

Tabulka č. 2: plán ve školním roce 2024/25 (prozatímní verze)

měsíc	akce	předmět	učitel
září	Uklidme Česko	-	Černá, Matesová
	Den bez aut	-	všichni
	Údržba školní zahrady	-	vybraní učitelé
	Noc vědců	Bi	Cardová, Matesová
říjen	Ekologická olympiáda	Bi	Matesová
	Škola, která chrání klima, aneb jak na dekarbonizaci škol (seminář)	-	Matesová
	Krokus	D	Černá
	Mák – konopí – drogy (výstava)	Bi, Z	Matesová
	Údržba školní zahrady	-	vybraní učitelé
listopad	Podzimní poznávání dřevin	Bi	učitelé biologie
	KAPRADÍ (workshopy zaměřené na EV)	-	Matesová
prosinec	Den dobra	-	všichni učitelé
	Svět kolem nás – cestopisná přednáška	Z	učitelé zeměpisu
leden	Den otevřených dveří	-	všichni učitelé
únor	Planeta Země 3000	Z	učitelé zeměpisu
březen	Enviromentální problémy (projekty v kvintě a 1. ročníku)	Z	učitelé zeměpisu
duben	Uklidme Česko	Bi, Z	Konrádová, Neubauerová
	Zlatý list	Př	Matesová
	Den Země	Bi, Z	Matesová
	Komplexní exkurze zahraniční	D, Z	učitelé dějepisu, zeměpisu, jazyků
	Výchovně vzdělávací pobyt v Českém Švýcarsku	-	vybraní učitelé
	Údržba školní zahrady	-	vybraní učitelé a žáci

květen	Údržba školní zahrady	-	vybraní učitelé a žáci
červen	Projektový den	-	všichni učitelé
	Enviromentální problémy (projekty v sekundě a kvartě)	Př, Z	učitelé přírodopisu, zeměpisu
	Místní exkurze*	-	všichni učitelé
	Exkurze do botanické zahrady	Bi	učitelé biologie
	Jarní poznávání rostlin	Bi	učitelé biologie
	Sportovní kurz - letní	Tv	učitelé tělesné výchovy
	Údržba školní zahrady	-	vybraní učitelé a žáci

* např. Vaňovské vodopády, Opárenské údolí a Lovoš, Milešovka, Vysoký ostrý, Průčelská rokle atp.

V plánu je také ve druhém pololetí BASE CAMP <https://ekoskola.cz/projekty/ekoskola-a-klima/basecamp/>.

Tabulka č. 3: akce uskutečněné ve školním roce 2023/24

měsíc	akce	předmět	učitel
září	Uklidme Česko	Bi, Z	Černá, Matesová
	Den bez aut	-	všichni
	Údržba školní zahrady	-	vybraní učitelé
říjen	Ekologická olympiáda	Bi	Matesová
	72 hodin	-	Matesová
	Krokus	D	Černá
	Údržba školní zahrady	-	vybraní učitelé
listopad	Podzimní poznávání dřevin	Bi	učitelé biologie
	KAPRADÍ (workshopy zaměřené na EV)	-	Matesová
prosinec	Den dobra	-	všichni učitelé
	Svět kolem nás – cestopisná přednáška	Z	učitelé zeměpisu
leden	Den otevřených dveří	-	všichni učitelé
únor	Planeta Země 3000	Z	učitelé zeměpisu
březen	Enviromentální problémy (projekty v kvintě a 1. ročníku)	Z	učitelé zeměpisu
duben	Uklidme Česko	Bi, Z	Konrádová, Neubauerová
	Zlatý list	Př	Matesová
	Den Země	Bi, Z	Matesová
	Komplexní exkurze zahraniční	D, Z	učitelé dějepisu, zeměpisu
	Výchovně vzdělávací pobyt v Českém Švýcarsku	-	vybraní učitelé
	Údržba školní zahrady	-	vybraní učitelé a žáci
květen	Údržba školní zahrady	-	vybraní učitelé a žáci
červen	Projektový den	-	všichni učitelé
	Enviromentální problémy (projekty v sekundě a kvartě)	Př, Z	učitelé přírodopisu, zeměpisu
	Místní exkurze*	-	všichni učitelé
	Exkurze do botanické zahrady	Bi	učitelé biologie
	Jarní poznávání rostlin	Bi	učitelé biologie
	Sportovní kurz - letní	Tv	učitelé tělesné výchovy
	Údržba školní zahrady	-	vybraní učitelé a žáci